

Svar til Thorstein Petersen

Harra Thorstein Petersen,
sendinevndarformaður,

Tórshavn.

Rætt nú móttikið „Dagblaðið“ nr. 30 av 16. apríl. Havi lisið tygara „produkt“, serliga tað opna brævið, tygum heiðra meg við. Munur er á monnum. Egneyðar litið maður lesi mótsdummannablaðini. Royni at ansa eftir, um ikki okkurt „gullkorn“ kortini kundt funnist har. Ansi sjálfvandi fyrst og fremst eftir, hvat ið mótsdummanni siga um javnaðarpolitikk-in. — Javnaðarmenn eru ikki stórir, enn at teir fegnir vilja standa til svárs og — tað skal viðgáangast — geva aftur, so ikki hvørt óðelt og ógrundað álöp skal steppa óstalað at eta seg inn millum menna og vill-leiða. Óðrvisi við tygum, harra Petersen. Tygum duga ósýntiga ikki at siggja annan og annað enn tygum sjálfvan. Tygum koma, siga tygum, ikki longur niður enn av tilviljum at frætta um, at eitt mótsdómblað er til — og at tað veruliga stendur okkurt íti.

Að end stödd.
Kunnu vit javnaðarmenn ikki av sonnum vera erpin svir, at tað er hent, at tygara háttanar ovru hava miskunnad okkara blaðs tilveru við at hoyrt, at tað er til, ikki er minni enn luft, tann bara luft, fyrri dýra-bara hoyrivi tygara!

Men um tað nú hendi, at eingin hevði tveitt tey iðandi út fyrri tygara ovra, at blað, sum eitur Føroya Sosialdemokrat er til, og at hetta blað hevur hett sær at haffi eina frágreiðing at bera fólki um ta sendimannafærð, sum tygara dýrabari persónur ikki bert var limur av, men formaður fyrri? Tá hevði tygum sum fólka-flokkssins ábyrgdarmáður og „alfa og omega“ sitið í sælari óvilan um tað, sum tygum nú kortini kenna tygara háttan nýyddan at fylla tað eina „Dagblaðið“ fyrri og annað eftir í stravnastu roynd at upplýsa fólki sum verandi viljeiðandi og rúkandi galis.

Harra Thorstein Petersen, halda tygum, at ein tilik „flottheit“ fyrri ikki at siga „skapari“, sum at tygum ikki skulu „niðurlata“ tygum so langt sum at lesa „Føroya Sosialdemokrat“ og enn og minni halda hetta blað kleðir tygum væt?

Haldi ikki!
Loyvi mær tí at geva tygum tey vinarnáð, at tilfikt ovurerni skulu tygum ansa tygum at vísa ofari, í eg skal víssa tygum um, at tað „kom-promitterar“ tygum, og kann, áðrenn tygum vita av — hetta hitt at annað enn stolta frámerki: „Skapari“ á ryggsekkkin.

Tygum, harra Petersen, heiðra meg alto við einum opnum brævi. Taktli hóast tað má sigast at vera meiri eitt narribrev enn eitt kærastubrev.

Posturin sigst at fara norður um ein eina lótu. Mær leivist íti ikki langt tað at geva tygum aftursvar við fyrsta fari. Fari kortini at royna, Haldi at tygara bræv er so forvitnisligt, at eg skildi tí eina fyrilissviðgerð nú beinanvegin. Stundir verða seinni at koma gjóllari og djúpari inn á sjálva kjarnuna, inn tað, sum liggur aftanfyri og undir tygara meiri enn marn-háttligu politisku stöðu.

Tað, ið er forvitnisligt í brævi tygara, er prógv, tygum geva okkum um tygara merkiliga andaliga drív-loysi ella yvirskandi „nervøsitet“ fyrri — sum ein rættur maður — at standa til svárs fyrri tygara endaliga stöðu niðri í Danmark.

Tygum, harra Thorstein Petersen, eru ovurnervusur og febrilskur. Sifti er sjálfandi at harra og tykist synd í. Men hevði tað ikki verið hettari hjá tygum beinanvegin „frank“ og „fremdig“ at viðgingið stöðu tygara og tygara partamanna, nú til vóru niðri í Danmark, og tikið imóti skort-fleingjuni og höggnum við tað sama

frá teimum monnum innan tyri tygara flokk, sum halda tygum hava verið ov linan í kniðgjum?

Mær kemur tað sjáandi einki við, hvussu tygum verja tygum móti tygara egnu monnum, teirra skort-fleingjum. Men satt at siga eri eg sum sagt ikki friur fyrri at taka synd í tygum, so illa tygum sýnst at vera komin á holdum í egnum hól. Fyri-gevi mær tí míni góðu ráð!

Eitt er í hvussu er givið, harra Thorstein Petersen, tað at royna at vaxja uttanum samleiðni og bertur-forklára tygara stöðu er vónleyst. Skal siga tygum — og hlið á tað — at ikki bara vit, fróknad tygum sjálvan, P. Petersen og Long, sum vóru samráðingarmenn í Danmark fyrri Føroyar, vita, at hvørt orð, sum fyrri Oregaard og eg og síðan eg einsa-mallur hava sagt um samráðingarnar, er satt, men allir uttanfyrstandandi skilamenn verða so við og við eisini fullkomuliga greiðir svir, at so er. Og minnst til: hana, ið óngandi forir at viðganga og standa til svárs fyrri sínar gerðir, men allid skyldur uppá ein annan, verður — umframt mangt annað minkandi — skirrdur fyrri at vera ræðsk.

Tygum, harra Th. Petersen, skuldseta meg fyrri ymist, sum eg ikki skyldi til.

Eingin veit betri enn tygum, harra Petersen,

at tað rúmar ikki samleiðan, tað ið tygum siga, at eg skal hana naktad at seta fram kravdi um lög-gávvald fyrri tingið.

Uppritið av teim munnliga samráðingunum prógvast, at eg at kalla á hvørtjum tí einasta fundi javnaðar-flokkssins vegna hett fram kravdi um lög-gávvald fyrri tingið.

Eg undirtríkaði hetta kravdi fyrri tygum, P. Petersen og Long tann dagin við, ta tygum á Bahns hoteli talaðu um tygara juridiska „respon-sum“ viðvíkjandi lög-gávuspurning-inum. Men eg hett — sum beint var — at eg ikki hevði juridiskan kun-neiða til at útlata meg um tað reind lögfrøðsliga, hvat ið kundt gerast, og hvat ið ikki kundt verða gíft fyrri grundlógini og óðrum lógum.

Og, harra Th. Petersen, hetta við-gáva tygum!

Tygum, Poul Petersen, Long, Oregaard og eg vóru tí samdir um, at bara tygum skuldu skriva undir tygara juridiska útreiðing. Og iðst fyrri at undirskrifa, at tað ikki var talan um nakran ógvana millum javnaðarmenn og fólkaflokksmenn viðvíkjandi kravinum um lög-gávvald fyrri lögtingið, skuldu heldur ikki Poul Petersen og Rikard Long skriva undir tygara „responsum“. Hvi skuldu tí annars ikki stöðid undir allir triggir, tí sum í óðrum fyrri allid stöðu sum ein trýhyrningur undir hliðni á hvørtjum óðrum?

Tygum, harra Th. Petersen, vilja gera upplýsingar minar um, at vilja-stjórnarnevndin kom við tí fyrsta stjórnarskipanar uppskotinum, ósannar, og vísa á nevnda juridiska „responsum“ tygara, sum tygum siga varð lagt fram í skriftligum skili, áðrenn ríkisstjórnarnevndin kom við sínum uppskoti.

Hvi skriva tygum, harra Petersen, so óvugt?

Taka tygum til hetta „responsum“ tygara, tí at tað er skriftligt, kundu tygum nógv heldur tikið til samráð-ingarskránnu, sum varð skriftlig og longu gjørd í teim fyrstu samráðing-ardögum. Ella tygum kundu enn og betri tikið til Poul Petersens skrift-liga frágreiðing viðvíkjandi Føroya statsrættsliga søgu. Tí líka so hlið sum samráðingarskránn og Poul Petersens statsrættsliga søgirit kundu sigast at vera eitt stjórnarskip-anaruppskot, kundt tygara „respon-sum“ um lög-gávstøðuna sigast at vera nakað uppskot til eina heilskan-aða stjórnarskipan fyrri Føroyar.

Sigi mær, harra Th. Petersen, halda tygum veruliga, at lesararnir eru tilfikt andlilgir eftirbørar, at teir ikki skilja, at tygara skriv um, hvussu tygum halda landið juridisk

liggur viðvíkjandi lög-gávuspurning-inum, eitt „responsum“ um ein av teim mongu stjórnarskipanar-táttunum og einki stjórnarskipanar-uppskot?

At tygum bera so klætrastig „arg-umentir“ fram, sýnir betri enn nakað annað, hvussu veikir á fótum tygum standa.

Tygum, harra Th. Petersen, eru so framfóru fyrri ikki at siga stívar at spyrja, nær ið tygum, Poul Petersen og Rikard Long hava góðtikið nakað felagsuppskot saman við javnaðar-monnum.

Harra min!
Tað er eitt danskt orðatak, ið sigur: Frækkhed belønnes!

Hetta kenna tygum, tað grettir ikki — og tað vel við!

Livið er tað ikki bara „bloff“. Eitt minstakrav mátt tygum haffi til tygara sjálvtrúing. Í hvussu er, mátt tygum blúgvast við svir fyrri tygara egnu monnum og teimum, ið vóru í delegatiónini, at sett fram ein tilfikt spurning. Harra Th. Petersen, eitt minsta mál má ein maður á odda upplýsa, eisini — og ikki minst — á hvi talan er um politiska rettilig-heit.

Eingin veit betri enn tygum, harra Th. Petersen, at tað vóru tí fólka-flokksmenn — og tí hava røst tykk-um av tí — sum knappliga, ta ið samráðingarnar vóru við at vera end-aðar ónsliðleyst, líkasu vaknaðu tí „Daad“ fyrri at fá eina felagsstöðu í lag. Vit javnaðarmenn hövdu alla tíðina strembad eftir at vinna at sama endamáli.

Hetta málið skuldi verið hjart og arbart!

Hvi skulu tygum dylja hetta?

Haldi, at tygum tvörturimóti hava grundir til at viðganga hetta við stoffteika — tað var ju at fáa greiða og toulug viðurskifti og úrslit í lag í stjórnarskipanarmálinum, at vit fóru av landinum.

Jó, tí vaknaðu tí dað og dyst. Lat meg siga tað tykkum tí heðurs-teimum beinanvegin, áðrenn teir

Long fóru til fíggiarmálaráðharran. Eg legði minnar leiðir.

Úrslit: Samráðingarnar uppfur-tiknar, fíarritad var heim til Føroyar, at samráðingarnar hildu fram, og at „Smiril“ tí mátti koma til No-regs eftir sendimónum — fíarrtöl var.

Menn lógu ikki í leti.

Eín undirnevnd var niðurstett til at samráðast við fíggiarmálaráð-harran og departementschef Muller vegna Danir.

Ja, vit hövdu ta, harra Thorstein Petersen, streivið, sum mús í barsls-song, ið ikki minst Poul Petersen, Long og undirskrifaði. Tygum, Poul Peter-sen og Rikard Long hövdu eintá framhlið samráðingarnar við fíggiar-málaráðharran og departiments-chefin.

A hesum undirnevndarfundum og serfundum varð samráðast um at finna eina felagsstöðu. Allir partar vóru samdir um, at tað var so hlið, ið nú skili.

Loyvi mær, harra Th. Petersen, nú eg eri við hesar samráðingar at draga fram dráttin um t. d. gr. 12 viðvík-jandi sjálvari umsitingini, landsráð-um og landsnevndini.

Her stöð í botni.

Fólkaflokksmenn og javnaðarmenn vóru samdir. Men Danir og sam-bandsmenn hövdu aðra stöðu.

So komu tygum við nokrum við-merkingum ella broytingaruppskoti — og departementschefurin gekk inn uppá tygara hugsan.

Stutt orðskifti ella meiningarskifti varð, sum endaði við semju um orð-ljóðið. Poul Petersen fólkaflokkssins vegna og javnaðarflokkssins vegna skrivaðu tað av, ta ið vit komu heim. Og tað stendur orðrett uppfurtikið í uppskotinum, eg setti í Sosial-demokratinn.

Tað var í hesum undirnevndar-fundum og serfundum deils saman við Dönum og sambandsmonnum og deils uttan teir, ið sendimennir fyrri fólkaflokkinn og javnaðarflokkinn at enda vóru samdir um eina felags-

stöðu, eina stöðu, sum báðir partar full út góðtöku sum eina semings-stöðu, ið sum nevnt, er orðrett upp-attur prentað í „Føroya Sosialdemo-krat“.

Hetta, tygum nú siga frá, at tygum seinri skulu hava sagt við Poul Peter-sen at bera okkum, mer og Oregaard, er vist bara ein ynksidreym-ur, ið er stigin upp í tygum, nú tygum komu heim undir höggini frá Jóannes bónda Paturssyni, Oregaard og eg hava í hvussu er ikki hoyrt hatta grett, fyrri enn vit nú siggja tað í „Dagblaðnum“.

Tygum kalla felags- ella semingar-uppskot okkara javnaðarmanna og fólkaflokksmanna í Keyptmannahavn fyrri eitt sambandsuppskot.

Hava tygum so meðni verið sam-bandsmaður í Danmark?

Hygga siggi — onkur hevði sagt fyrri mer, at tygum, harra Th. Peter-sen, áðrenn tygum fóru at spæla við politikk, vóru meiri sambands-maður enn nakað annað. Athugið í hesum sambandi at minnst, hvussu „Dagblaðið“, fyrstani ið tað kom út bukaði Jóannes bónda og røpi í hvørtjari reglu tygum „men“ heldur enn teir — fyrri at tala við Nólsoyar Páll — røssleypar, ið hövdu sitið og sotu á tingi.

Semingaruppskot okkara javnaðar-manna og fólkaflokksmanna er eitt loysingaruppskot, men tað er eitt heimasjálvstýrisuppskot og ófikt tí, ið sambandsflokkurin hevur bera fyrri, og sum hani eisini kravdi niðri á samráðingarfundinum.

Eg veit, at Rikard Long og Poul Petersen, um teir ikki hava kastað alla sannleikskenslu fyrri borð, kunnu vátta, at mín og Oregaards frásögn er sonn. Teir vilja gera tað, um teir ikki eina og tygum eru komin niður í ein bylgjugal av ræðslu fyrri sínum felagsmonnum, teimum ið sátu eftiri heima.

Enn hevur Rikard Long hildið „stand“, og Poul Petersen hevur bara einaferð sett sítt navn við hliðina á tygum undir eina grein, harv orðini „eg“ og „amer“ sýna, at tað er bara ein maður — tygum harra Th. Peter-sen — ið skrivað hevur, hóast teir standa undir, og sum sýna, at með-undirskrivarin bara hevur skrivað undir, men einki eigur í innihald-inum.

Eg kann ikki, harra Th. Petersen, lata vera við, nú eg eri við hesar við-merkingar, at spyrja:

Hvat hugsa Rikard Long og Poul Petersen um ein atburð sum tygara, teir sum hava verið við og haffi høvi til persónliga at fáa prógv og vissu fyrri, at allt sum Oregaard og eg hava sagt, er satt, fakta — ein órongilgur sannleiki?

Fyrri meg og mangani á Føroyum, sum fyrri langt síðani kenna tygara „taktik“, harra Th. Petersen, er tað als ikki nakað óvantað, at tygum komu at roynast politiskt tvíkyndur — eitt í Danmark og annað í Føroy-um.

Føroyingar hava so stalt einaferð enn fingið vátta, at tygum, harra Th. Petersen, eru politiskt ikki at lita á.

Hetta er kanska forvitnisligt fyrri onkran. Men tað er ikki tað, ið leikar á at fáa at vita og prógva.

Nú leikar á hjá Føroya fólki at fáa endaliga greiðu á stjórnarskipanar-flokkjuni.

Tað eru ikki vit báðir, harra Th. Petersen, men fólkið, ið nú hevur orðið, ið avger.

Rýmið tygum, harra Petersen, frá stöðu tygara, skifti hana so ofta, ið tygum lystur — vit skulu siga frá.

Eg havi ikki sum javnaðarmaður trøngt til at rýma frá ábyrgdini fyrri stöðu míni, tí eg havi einans tikið hana út frá ynksinum at gagna okk-ara fólki á besta hátt. Og ta ið so er, beri eg ábyrgdina við fattum enni og góðum treysti.

Eg eri ikki, harra Petersen, reddur fyrri skortfleingjum frá mínum parta-monnum.

At enda vil eg siga, at Oregaard og eg hildu okkum í fyrstu greinini